34.9.c.23.

PATRIS ANTONII CARACIOLI, ORDINIS CLERICORVM REGVLARIVM,

Qui vulgò in Italia Teathini nuncupantur de ſcopo inſtitutæ pſalmodiæ Apologiæ duæ.

Digitized by Google

Prop.nes Pris Grigorij Valent.

Digitized by Google

EL Doctor don Franciſco de Caruajal, Vicario general de la villa de Madrid y ſu partido, por el iluſtriſsimo ſeñor Cardenal don Bernardo de Rojas y Sandoual, Arçobiſpo de Toledo, mi ſeñor, &c. Por la preſente doy licencia a qualquier impreſſor deſta dicha villa, para que pueda imprimir è imprima las Apologias contenidas y declaradas en la aprobacion deſta otra parte es eſcrita, atento que por mi mandado las ha viſto y cenſurado el padre fray Diego Granero. Fecho en Madrid, a dos de Abril, de mil y ſeyſcientos y quatro años.

El Doctor don Franciſco de Caruajal.

Iuan Perogila Notario.

Por Iuan Gutierrez.

Approbatio.

*IVſſu Illuſtris, ac admodum Re-
uerẽdi domini. D. Frãciſci Cara-
uajal, Doctoris in vtroq; iure,
idi Apologias duas admodum obſeruan-
i, patris Antonij Caracioli inſtituti cle-
icorum regularium, qui vulgò Theatini
ppellãtur, quibus viſis, miris modis ſum
blectatus, nam auctor eleganti, acuto, ac
rudito ſtilo, eccleſiaſticum cantum, ſacro
anctæ matris Eccleſiæ, ab ipſo Chriſtiani-
atis exordio, à ſanctis patribus, tanto in
retio habitum, protegit. Ideo cenſeo iure
ptimo oportere ipſas Apologias typis mã-
lari, pro communi Eccleſiaſticorum vti-
itate, ac etiam, vt ora obſtruãtur eorum,
qui temerè de cantu Eccleſiæ loqui auſi
unt, in quorum fidem, meum nomen ſub-
cripſi, apud S. Thomam ordinis prædica-
torum. 1. Aprilis anni. 1604.*

Magiſter frater Didacus
Granero & Alarcon.

PATRIS

Digitized by Google

PATRIS ANTONII CARACIOLI, ORDINIS

Clericorum Regularium, ad Illuſtriſsimum Cardinalem Baronium epiſtolæ fragmentum.

IAM Parabã obſignare literas: & cum hac me opella defunctum putarem, occurrit animo, quod hoc ſe loco præbeat aliqua cenſura notandum. Gregorium de Valencia, virum, & ſuo ipſius nomine, & ſuæ ſocietatis claritudine conſpicuũ, multùm eſſe de ſacris literis, multùm de Catholica Religione promeritum, nec me latet, & ſcit vnà mecum non vna orbis regio. Verùm (dicto venia ſit) id quod aduerſus hymnodiam in pleriſq; ſacris ordinibus perpetuo ritu ſancitam auſus eſt ſcribere, nollem equidem, aut à ſe vnquam ſcriptum, aut â me vſpiam lectum. Scripſit ille tamen: quod cum eum protuliſſe non pigeat, certè me (ſpero, & confido) retudiſſe non pœnitebit. Mitto multa, quæ tota illa ſectione poſtrema tertij voluminis Theologici acerbiuſculè docuit, & velut ſæmina ſparſit non bonæ frugis. Plura ſunt in quæ lector offendit paſsim obuia. Ego eò me transfero, quò aperta eius verba pectus mihi lancinant, & bilem cient. *a Si quando*, inquit, *in aliquo ordine ſimilis chorus introductus eſt, cauſa videtur fuiſſe, vt inepti ad alia*

a *Tom. 3. Theol. ar. vlt.*

mini-

eria ſpiritualia in his occuparentur. Hoc eſt(tuo
) vt tempus quod alioqui totum ſtertentes,
diqúe contererent, in his impliciti homines
nſsimi vitam, diemq; cantillando traducant.
ſi ſic habent, profectò Dominicus, & Augu-
; minus conſiderate in ſuam vterq; familiam
ndi ritum(rem videlicet,ſi Valentino credi-
oncionandi, docendiq; repugnantem) firmis
ıus inuexit. Et imprudens Chryſoſtomus,quẽ
ũt *b* cæteris omnibus negotijs Diuinas præ-
e laudes, quibus aſsiduè intererat ad vſq; di-
lum. Et Ignatius ferè dixerim inertiſsimus,
ii raptus in extaſim hymnos nobis antiphonos
ngelica viſione contradidit. Et primigenia
d Chriſtianorum cohors ignauiſsima, quam
a perſecutionis procella ab matu canendi in-
to potuit abſterrere. Quin, & Hierarchia Dio
j perperàm ordinata, *e* qua choro clerici ſa-
q; concentibus cernuntur addicti. Et Thera-
æ futiles,ac immeritò à Philone laudati, *f* qui
nos à ſe compoſitos,inter ſacra myſteria ſtan-
ntentiq; promebant. Deniq; & Apoſtoli ipſi
ium inconſulti, qui mundo Euangelij præce-
imbuendo deſtinati,pſalmos tamen,& liturgi-
preces prolixè promptèq; canebant. Hæſitas?
iorem aduoco, & citò vetuſtum, magnum: &
m tu Gregori velis,nolis magnifacias. *g* Is eſt
clus Auguſtæ vrbis Patriarcha, Chryſoſtomi
ignoſtes,& ſucceſſor. Poſtquam,inquit,Salua-
noſter in cœlum aſſumptus eſt Apoſtoli priuſ-
m per omnem terram diſpergerentur, conſpi-
tibus animis conuenientes ad toto die orandum
con-

conuertebantur: & cùm multam conſolationẽ in myſtico illo Dominici corporis ſacrificio poſitam inueniſſent fuſiſsimè, & lõga oratione Miſſam decantabant. Hæc enim diuina ſacra vnâ cũ docendi ratione coniuncta cæteris rebus anteponenda exiſtimabant. Itaq; mi Gregori, quæ tu inuicem pugnare credis, ea ipſa nempe docendi onus, & pſallendi munus, velut mirificê conſpirantia, Apoſtolica illa pectora coniungebant, & tamen non erant. ij dum carmen inter ſacra Chriſto canerẽt, otioſi: ſed conuertendis Paleſtinis impliciti, ſed roborandis fidelibus occupati, ſed graſſante Iudæorum rabie vndiq; diuexati. Nec Therapeutæ primores illi monachi ab opere vacui, quos Philo narrat *h* totos ſeſe diuinæ legis ſtudio tradidiſſe, & attentos ad diſciplinarum ſcientiam, pleroſque vix tertio quoq; die famẽ ſenſiſſe, canticis interim *i* ſolantes inediam. Ab his Alexandrina academia, id eſt, Euangelicæ doctrinæ ſæminarium, Marco auctore ſtabilita, K Pantænos, Clementes, Petros, Athanaſios nobis protulit, & Origenes. Neque verò Dionyſius otij ſcholam ſtruebat cũ Eccleſiaſticæ militiæ claſſes inſtruebat. Nec Ignatius ineptos tantùm ad alia miniſteria antyphonũ carmen edocuit, *l* ſed cunctos vbi vis gentiũ Dei ſacrorumq; miniſtros, ſiue in antris degerẽt, & cauernis terræ, ſiue in ſolitudinibus ſemoti à turbis monaſteria inhabitarent, ſiue populos pace eccleſiæ reddita erudirẽt. Iam primitiuos Chriſti diſcipulos otio deditos, aut cura vacuos non crediderim, per quos *m* Plinius refert: (Deſolata idolorum templa, & ſacrilega illa ſolemnia multùm conqueritur intermiſſa.)

h *De vita contẽplat. p. 3.*

i *Euſebi. lib. 2. c. 15 16.*

K *Euſeb. li. 5. c. 10. & Hier. de ſcrip. eccleſ.*

l *Socrat. hiſt. lib. 6 cap. 8.*

m *Epiſtola. 97. ad Traian.*

miſſa.) Neque Chryſoſtomus, aut inſolens eloquendi, aut inſuetus prædicãdi, aut ſacris operibus ineptus dum choro ſe ſe addiceret, & cœleſtibus canticis noctu, diuque penè dixerim mancipare, quem tot eccleſiarum ſolicitudo vexabat, quemq; *n* ſcribunt in eccleſiaſticis munijs adeò diſtentum, vt per obliuionem nonnunquàm ad veſperam vſq; permaneret incibatus. *o* Neque Auguſtini ſodalitas male feriata, è quorum cœtu tam multi doctrina, & prædicatione præclari mundo, & cœlo innoteſcebant. Denique Dominici familiam quis iurè dixerit, aut opere ſolutam, aut ſanctis operibus ineptam, quæ à verbo Dei explicando, euulgando, pectoribus inſerendo nobile illud prædicatorum cognomentum adepta eſt? Patet igitur mi Valentine hęc omnia, dum ea tam adynata ſuſtineres ex animo excidiſſe tuo. Alioquin virum feriò doctum, & verè Catholicum iſtec ignorare potuiſſe quis credat? Quamquàm ſi datur vllum iuſtum iniuſtæ cauſæ patrocinium, fortaſsis ignoſcendum homini, qui vt ſuam ſodalitatem, quam alibi *p* minimam vocitãt, ipſe eo commentario maximam, & (ſi Deò placet) aliarum formam, & normam conſtituat: harum rerum, quæ optimè callet homo doctiſsimus, in tantam cæterorum ordinum perniciem obliuiſcitur.

n Georg. in eius vita.

o Poſsid. in vita Auguſ. cap. 11.

p Tom. 1. Regul. c. 1. et in [illegible]

(?)

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

AD-

Digitized by Google

ADMODVM REVERENDO PATRI Magiſtro fratri Didaco Granero Dominicani Ordin. ſacerdoti Theologo, eruditione, & pietate venerabili D. Ant. Caraciolus Reg. ſalutem dico.

PEtijt à me Franciſcus frater, & identidem flagitauit, vt Apologiam meam de ſcopo inſtitutæ pſalmodiæ, iterata diſſertatione corroborarem. Fore id pergratum ſibi, gratiſſimum tibi: apud quem conceptæ de nobis exiſtimationi quoquo modo firmãdæ, conducibile fuerit ſpecimen aliquod extare noſtri, vel ingenij, vel amoris. Equidem tametſi lacrymis ſcribendo (qui meorum oculorum vetus eſt morbus) exſtillem: reniti tamen non poſſum non debeo: adeò me, vel cauſæ æquitas, vel ineundæ inter nos beneuolentiæ cupido, animos mihi ſuggerunt, & vires addunt. Scribo igitur: ſed ſimpliciore ſtilo, atque adeò diſſeptationibus aptiore. Interim breuior hic ſum, quôd reliquo ſermone ſim longior. Vale.

(.?.)

BIBLIOTECA VITTORIO EMANUELE IN ROMA

Propoſitionem Valentini his adorior argumentis.

PRimò. Cuiuſque rei finis ex vſu cognoſ-
citur: at vſus Pſalmodiæ apud Ordines,
hominesq; erudiendis populis deſtinatos
(de ijs enim Valentino, & mihi ſermo)
quàm fuit ad ineptos, inerteſque occupandos:
o neque vnquàm ad hunc finem fuit in aliquo
modi Ordine inſtituta. Maiorem firmat Ari-
eles.2.Phyſ.tex.62.& ſæpè alibi. Et verò exé-
patet perſpicuè: ſi quis enim velit cognoſcere
uem finem gladius, ſecuriſuè ſit fabrefacta: id
ſu horum inſtrumentorum intelliget. Ergo ſi-
ter finem inſtitutæ pſalmodiæ, quam Iuſtinus
tyr.q.107. ad Orthodoxos vocat Apoſtolico
ɔo Gladium ſpiritus, ex eiuſdem vſu compe-
ıus. Minor, ex his, quæ priore lucubratione
ɔſi manifeſta eſt: ea enim exempla, quæ fortáſſe
atietatem vſque collegi, profectò oſtendunt,
n pſalmodiæ non fuiſſe illum, quem Valenti-
adfingit: quandoquidem eiuſmodi ſanctiſsimo
tuto vſi ſunt frequentiſsimè Apoſtoli, & Apo-
ci viri, ipſi etiam integri Ordines nimirum
ninicanus, Auguſtinianus, Baſilianus, Thera-
:arum Alexandrinus, quos Eccleſiarum Regi-
,prædicationi verbi Dei, ſacriſque diſputatio-
s ſcimus fuiſſe occupatiſsimos. Idcircò inter
ıon poſui Eremitarum, vel ſecretiorum Cœ-
tarum exempla, verebar enim illicò clamatu-
aduerſarium, huiuſmodi homines clauſtris,
cre-

eremiſque concluſos, neque vllis prætereà rebus ſpiritualibus aptos, choro fuiſſe mancipatos, ne torpore marceſcerent.

Secundò. Multos inſtitutæ Pſalmodiæ ſcopos legimus apud ſanctos patres; nemo tamen eorũ, vel per ſomnium adnumerat hunc ſcopum, quem Valentinus adſerit, nempè, vt inepti ad alia miniſteria ſpiritualia in his occuparentur. Ergo huius inſtituti nunquàm fuit, aut erit hic finis. Sequela, licet videatur ab auctoritate (quod aiunt) negatiua deſcendere: tamen in re noſtra validiſsima eſt. Nam cum auctor quiſpiam de re aliqua ex profeſſo tractans, præterit illud quod alioqui dicere debuiſſet, tantundem eius ſilentium valet, ac ſi negaſſet. Sed prætereà, vt hæc ſequela, magis magiſque firmetur, afferam hoc loco dicta ſanctorum Patrum, ab hac Gregoriana concluſione, non aliena modò, aut diuerſa, verumetiam eidem penitus aduerſa. Sanctus Baſilius præfatione in Pſalmos ait Hymnodiam eſſe Angelorum opus, cœleſtem Rempub. Gregorius Valentinus vocat Ineptorũ hominum occupationem; Inertium conuenticulum. Euthymius præfatione item in Pſalmos, appellat, Diurni laboris quietem: Perfectorum hominum confirmationem; Gregorius, Ocioſorum defatigationẽ, Rem, niſi eiuſmodi ineptis hominibus occupandis, nullo modo neceſſariam. Neque verò conqueri de meis iurè poteſt, quòd ipſe hæc non dixerit: ſed ego hæc ab eo eſſe dicta malo meo ingenio comminiſcar; Nam per æquipollentiæ regulas, hæ propoſitiones ab illis ſuis pronunciatis liquidius defluent, quam à Sole radij, vel riuulus à fonte.

Ab auctoritate.

Digitized by Google

nquit Gregorius. In eiuſmodi Ordinibus chorus
videtur introductus, vt inepti ad alia miniſteria ſpi
ritualia in his occuparentur. Ergo (inferam ego
ipſis eius penè verbis, & germano ſenſu) chorus
eſt occupatio ineptorum ad miniſteria ſpiritualia.
Ergo ſi choro non occuparentur, homines videlicet nulli minieſterio ſpirituali apti, otio vtique & marcore diffluerent. Ergo cum ij inepti, & otioſi ad chorum conueniunt: profectò chorus ille erit conuentio otioſorum, & comitia nullius frugis hominum. Rurſus cùm ait Gregorius: Non igitur tales inepti recipiantur, & non erit in eiuſmodi Religionibus neceſſarius chorus; nulla vis hanc conclusionem retardare poterit, quin ſua ſponte fluat: Ergo chorus in his preclaris Ordinibus res eſt, niſi ineptis occupandis, minimè neceſſaria. Hactenus, arbitror, ſequela ſecundi argumenti probata eſt. Antecedens verò patet, ſi SS. Patrum de hac re ſententias ab ipſomet Valentino alibi recenſitas, breuiter percurramus. Inſtitutæ Pſalmodiæ fines, & ſcopi ſunt. 1 Vt Deus perpetuò ritu, cultuque laudetur. Clem. Rom. lib. 8. conſt. Apoſt. cap. 34. Turrianus in ſchol. ad Clem. D. Thom. in cap. 23. Eſaiæ. 2 Vt ei ob accepta beneficia gratiarum actiones fiant. R. Samuel lib. adu. Iudæos cap. 24. D. Thom. loc. cit. 3 Ad mouendos ad pietatem animos. D. Auguſt. lib. 10. Confeſ. cap. 33. & epiſt. 119. cap. 18. 4 Vt iuſtiſsima Dei ira, his aſsiduis precibus mitigetur. D. Thom. loc. nuper dicto, 5 Vt Chriſtiani conteſtentur Hæreticis, & Ethnicis, ſe fidem Chriſti non erubeſcere, dum fidei dogmata, quæ illi rident, nos exſerta voce fatemur.

S. Amb.

Digitized by Google

S. Ambroſ. lib. de trad. Baſil. Lege etiam Ruffin. lib.1.cap.35.&.36. 6 Vt charitas erga proximum in dies augeatur, dum alter alteri Deum placare conatur. S. Baſil. præfat. in Pſalm. 7 Vt per Pſalmodiam, veluti per quandam ſuauem prædicationem populi doceantur. S. Auguſt. lib.9. Confeſſ. cap.6. D. Thom. 2.2. quæſt. 92. art.2. 8 Vt miniſtri verbi Dei ſpiritalibus vitæ actiuæ exercitijs fatigati, diuinis Pſalmis, & canticis, excuſſo mundi puluere, recreentur. Quocircà D. Auguſt. epiſt. 119. cap. 18. ait, Cum vacat à lectionibus, diſputationibus, concionibus, nihil melius, aut ſanctius fieri poſſe, quàm pſallere in Eccleſijs. Et iurè quidem: expedit enim, vt alternis loris, modò populis erudiendis, modò Deo, Diuiſque laudandis intendatur. Id videre eſt in Apoſtolis, Therapeutis, cæteriſque ſanctæ Eccleſiæ Doctoribus, qui modò ſeſe prædicationibus profundebant: modò ad ſacram Pſalterij melodiam, Angelorum choris immixti ſe ſe prudentiſsimè colligebant. Hæc longiuſculè è S S. Patribus excerpſi, vt videremus, quosnam ſibi fines præſtituerint ſancti Apoſtoli, cum cœleſtem pſallendi ritum (Clemente teſte) inſtituerunt. Inter hos tamen, quos recenſui ſcopos, ſi quis Patres conſulat, nullam reperiet ſyllabam, quæ egregiam illam Gregorianam ſententiam, vel per nutum ſignare videatur. Nam vnicum, quod pro ſe adducit Diui Thomæ, aut Caietani teſtimonium nihil eum iuuare, monſtrabimus.

Tertiò. In pleriſq; Ordinibus, qui ad docendos populos, ad profligendas Hæreſes ſunt deſtinati, *A tempore.*

Chorus non ſucceſſu temporum fuit introductus, ſed initio fundati Ordinis vnà cum Ordine inſtitutus. Ergo non ad ineptos occupandos, & in officio continendos. Ergo ad alium finem, nempè ad aliquem ex his, quos enumerauimus, aut certè ad eos omnes fines inſtitutus fuiſſe credendus eſt. Antecedens, nempè, quòd non ſucceſſu temporum introductus, ſed initio firma lege ſancitus fuerit, probatur ex Hiſtorijs eiuſmodi ſodalitatum. Nè longior ſim, ſat erit loca citaſſe. Vid. vitam ſancti Dominici apud Sur. lib. 4. cap. 6. & lib. 2. cap. 13. D. Auguſtinum in ſua Regul. & in Epiſtol. ad Clericos, & non ſemel in comment. ſuper Pſal. D. Baſilium in Regg. vtriſque. Philonem in lib. de vita Supplicum. Prima ſequela negari non poteſt: In hos enim Ordines eruditione præclariſsimos nemo initio recipiebatur, niſi ad inſtituti Ordinis ſcopum eſſet aptiſsimus. Imò Caietanus à Gregorio, vt infrà oſtendam, diminutè citatus, apertè docet, quod ſi in Dominicano Prædicatorum Ordine, & cęteris huiuſmodi, nulli pateret aditus prętér quàm idoneis ad docendum: (quam ille rem vehementer optabat:) ij tamē ipſi ſoli, poſſent, & Choro, & doctrinæ ſufficere.

Iam verò nonnulla, quæ Gregorius affert (ea vocaui malæ frugis, non bona ſemina) mihi reſtant diluenda: & ſimul eruenda mens eius è verborum latebris: etenim auctor iſte dum habet hoc loco ſuam ſodalitatem, pro more gentis, præferre cæteris, nec palàm audet; mirum eſt quàm variè, & dexterè modò ſe occulat, modò ſe exſerat.

Primum

Primum Gregorij dictum. Illa eſt perfectior Religio, quæ non ſolùm ad vitam cõtemplatiuam, ſed etiam ad opera ſpiritualia vitæ actiuæ ordinatur, vt ad audiendas confeſsiones ad concionandum,&c. Probat ex D.Tho.art.6. eò quòd melius eſt lucere,& illuminare,quâm lucere ſolum.

Reſpondeo. Hoc dictum, vt verum ſit,explicatione indiget. Melius quidem eſt illuminare, & lucere, quâm lucere ſolum: ſi lucere ſit æquè intenſum: alioqui ſi quis minus in ſeipſo claritatis, & contemplationis lucem habeat, nihil ei proderit maior, &, vt ita dicam, extenſior illuminatio, quin meritò iudicandus ſit minus perfectus eo,qui maiorem lucem habuerit, etiam ſi iſte minus illuminet. Ratio eſt, quia lux ad contemplatiuam: illuminatio, & doctrina ad actiuam vitam pertinẽt, vt docet D.Tho. quæſt.11. de verit. artic.4. Idem ergo dicendum eſt de comparatione duorũ Ordinum inter ſe, ſumpta ex fine immediato. Perfectior etenim eſt Religio deſtinata ad altiorẽ actum vitæ contemplatiuæ, ea,quæ ad inferiorem actum contemplatiuæ dirigitur: nam, inquit D. Thom. art.6. in corp. In ſingulis autem horum graduum (ſcilicet vitæ actiuæ, & contemplatiuæ) poteſt attendi præeminentia, ſecundùm quod vna Religio ordinatur ad altiorem actum in eodem genere. Et hoc eſt verum,etiam ſi hæc,quæ eſt inferioris gradus contemplandi, ordinetur ad plura opera ſpiritualia vitæ actiuæ, quàm illa: quoniam hæc plura opera quantuncunque ſe latè extendant, & multiplicentur, non tamẽ excedunt limites vitæ actiuæ. Igitur cũ Diuinas laudes celebrare,ſit præcipuum

munus

Digitized by Google

nunus contemplationis, & effectus altiſsimæ vir-
utis inter Morales, quæ dicitur Religio, vt optimè
locet Sotus lib. 10. de iuſt. & iur. q. 5. artic. 3. quem
altem in hac re non refellet Gregorius: hinc clarê
equitur, vt perfectior æſtimanda ſit, ea Religio,
juæ vnâ cum prædicatione, & doctrina habet inſti-
utum chori: quâm ea, quę caret hoc tam laudabili
nſtituto: eſtò, quod in proximi vtilitatem prædi-
;ando, & docendo ſe latiùs diffundat iſta, quàm
lla.

Secundum Gregorij dictum. Fieri poteſt, vt eiuſmodi inſtitutum chori minimê conferat ad Religionis alicuius finem: ſicuti reuerà non ſatis conuenit ijs Religionibus, quę ſunt ad concionandum, &c. inſtitutæ. Probat ex D. Thom. 2. 2. q. 91. artic. 2. ad. 3. vbi ait cantum non competere Epiſcopis, & alijs, quos miniſterio verbi vacare oportet: atq; adeò (infert Gregorius) nec ijs Religionibus, quæ ad eiuſmodi miniſteria obeunda ſunt fundatæ.

Reſpondeo. Valdè diuerſa ratio eſt, de hac, vel illa perſona, ac de vniuerſo aliquo Ordine. Nam huic, vel illi Religioſo ad miniſteria ſpiritualia deſtinato non [redacted], ſaltem eo tempore, quo huiuſmodi rebus, ſtudijſq; occupatur relinquere concionandi, docendiq; munera, vt choro interſit. Id ſolum ſibi voluit D. Tho. qui proculdubio non de Ordinibus, ſed de certis aliquot perſonis loquutus eſt. Id ſibi volunt Regulæ multarum Religionum, quæ concedunt vacationem à choro, ijs perſonis, per id tempus, quo hiſce ſtudijs deſtinentur. At ſi de Ordine vniuerſo loquamur, negandum eſt Gre-

gorio

gorio non conuenire inſtitutum chori, illi Ordini, qui ad concionandum ſit inſtitutus. Ratio diuerſitatis eſt, quia vna, eademque perſona, eodem tempore, quo incumbit his muneribus non poteſt adeſſe choro: at vnus, idemque Ordo, ex tam multis viris conſtans, poteſt ſimul vtriq; rei deſeruire, Dei ſcilicet laudibus, & proximorũ ſaluti. Et hoc dico etiam ſi in tali Ordine, omnes ſint apti ad docendum, & nullus ineptus locum habeat: Nam non ſemper, neque omnes ſimul, neque eorum ſinguli, poſſunt ita in eiuſmodi rebus eſſe occupati, quin choro etiam ſtatis horis diuinæ laudes ſaltem ab aliquibus eorum perſolui queant.

Confirmatur primo hæc reſponſio. Nam aliàs, ſi Gregorij dictum concedatur, illud ſequetur abſurdiſsimum, perperàm, & incommodè, atque imprudenter fuiſſe olim in Auguſtiana familia Clericorum Regul. Dominicana Prædicatorum, Alexandrina Therapeutarum, & huiuſmodi cæteris eruditis Ordinibus chori Pſalmodiam inſtitutam. Patet ſequela: nam, vt tertio argumento oſtendimus, in his Ordinibus, primis illis annis, perpauci, & nõ niſi ſelecti, & idonei ad hæc munera recipiebantur.

Confirmatur ſecundo. Nam exemplum D. Thomæ, & aliorum Sanctorum Doctorum manifeſtè conuincũt, non ſolum eundem Ordinem poſſe modo hos modo alios ſubſtituẽdo ſeruare inſtitutum chori ſimul cum concionandi, & docendi munere, ſed etiam eandemmet perſonã operibus ſpiritualibus deſtinatam, poſſe, licet non ſemper, ſæpe ta-

men, ſacris canticis intereſſe. Certè D. Thomas, cum aliquando præpeditus, non poſſet feſtum Angelorum cum cæteris ſodalibus in choro celebrare, ad Reginaldum ea de re ſcribens ait. *Quia ſacris Angelorum ſolennijs intereſſe non poſſumus: non debet nobis deuotionis tempus tranſire in vacuum: ſed quod pſallendi officio ſubtrahitur, ſcribendi ſtudio compenſetur.* Vid. præfat. ad Opuſc. 15. de ſubſt. ſeparatis. Idem fecerũt Apoſtoli (Proclo teſte) cum Hieroſolymis degerent, Idem, Chryſoſtomus, Auguſtinus, cæteri. Patet igitur, aut D. Thomam illo ſexto articulo, quem pro ſe Gregorius citat, ſuiipſius, & tot Sanctorum Doctorum exemplis voluiſſe aduerſari, aut (quod æquum eſt fateri) eo loco non de vniuerſo aliquo Ordine, ſed de certis aliquot perſonis, imò nec de ijs quidem, ſimpliciter, ſed pro eo tantum tempore, quo docent, vel prædicant, fuiſſe loquutum.

Confirmatur tertio. Nam eo loco in reſponſione ad tertium. D. Thomas nititur verbis B. Gregorij Papæ, qui in Concilio Romano viſus eſt prohibere nè Diaconi cantarent in Eccleſia, ſed prædicationi, & eleemoſynis erogandis incumberent. At huiuſmodi D. Gregorij decretum ſi rectè intelligatur nihil iuuat Valentinum, ſed firmat potius noſtram ſententiam, & D. Thomæ mentem mirificè aperit. Afferam hoc loco verba gloſſæ, diſtin. 92. cap. In ſancta Romana Eccleſia. *In ciuitate, inquit Romana, Diaconi dũ deberent inſiſtere officio prædicãdi, vel eleemoſynarũ largitioni, cantibus*

tibus

tibus operam dabant, & ſæpè ad iactantiam cantabant, vt à populo laudarentur, quod Gregorius valdè repræhendit. Vndê ſtatuit, vt Diaconi tantum Euangeliũ dicãt, alia verò officia, ſcilicet, cantandi Pſalmos, & lectiones per minores Ordines expleantur. Et dicunt quidam, quòd hoc caput loquitur de Diaconis Romanæ Curiæ, poteſt tamen intelligi de alijs Diaconis, qui dum miniſtrant altari, cantibus non debent intendere: cum duo officia ſimul exercere non poſsint. Et infra. Hoc intelligitur prohibitum, cum ad legendum Euangelium induti ſunt, quod patet ex illo verbo, Inter Miſſarum ſolennia, &c. Habemus ex his verbis, B. Gregorium ſanxiſſe, nè Diaconi tunc ſolum cum induti Dalmaticis, prædicare debent, id eſt, Euangelium populo audiente recitare (id enim ſignat iuxta gloſſ. eo loco verbum prædicationis) miniſtrare Epiſcopo celebranti, & eleemoſynas erogare pauperibus ad Eccleſiæ fores præſtolantibus erogare: iurè inquam ſanxiſſe, nè relictis his muneribus, quæ propriè ſunt Diaconorum, modulationibus indecoris, & ad aures plebeculæ mulcendas accommodatis, operam darent. Quid nobis hæc officiant, aut quid Gregorio proſint, non video. Vellem, integra hæc Gregorius Valentinus, aut legiſſet, aut citaſſet: profectò in huiuſmodi recenſendis, exponendiſque non immoraremur. Sed cum ipſemet Gregorius Caietanum etiam citet operæpretium fuerit, nè quid indiſcuſſum reſtet, Caietani etiam verba examinare num ex fide à Valentino relata ſint, necnè? Inquit igitur. Vnde

 & Caie-

Digitized by Google

:tanus artic. 6. aſſerit, in eiuſmodi Ordini-
los ſolos debere recipi, qui ad eiuſmodi mu-
unt idonei, & præterea nullos exceptis ſuf-
tibus miniſtris. Perge mi Gregori in Caietani
s recitandis, nec mutiles quæſo dictum
viri. Subdit itaque Caietanus. Melius enim
paucisſimos habere in conuentu ad officium
ıum (audi Valentine) & Miſſas celebrandum,
n in tot miniſtris vices magnarum Eccleſia-
ſurripere in Miſsis, & diuinis officijs non ſine
ate diuini cultus, &c. Itaque vult Gregorius
iuſmodi eruditis Ordinibus, non debere admit-
ſi idoneos ad munera doctrinæ, & prædicatio-
Et hoc vult Caietanus. At præterea Caietanus
it, hos ipſos idoneos, qui ſoli admitti debent in
iſmodi Ordinibus ſimul vtrique muneri ſatisfa-
re. Id non placet Gregorio. Satius igitur illi
iſſet non adducere Caietani teſtimonium, quàm
o ſe citare quem habet aduerſarium.

Tertium Gregorij dictum. Si quando autem in
liquo Ordine ſimili chorus introductus eſt, cauſa
idetur fuiſſe, vt inepti ad alia miniſteria ſpiritua-
ia in his occuparentur. De hoc præclaro pronun-
:iato, multũ à nobis dictum fuiſſe arbitror, tùm in
priore Apologia, tùm etiam in tertio argumento
huius ſecundæ ſcriptionis. Agè nunc loquendi ge-
nus, & verborum pondus leuiter examinemus. In-
troductum inquit chorum, quaſi abſurdum quen-
dam abuſum, qui ſe ſe in mores hominum paula-
tim ingeſſerit. Non quæro in ſcirpo nodum; ſed
profectò ea vis eſt verbi cum de conſuetudine ali-
qua

qua loquimur: & ſi aliàs in bonam partem accipitur, cum tamen de moribus eſt ſermo, vix id verbum reperies, niſi in malam partem acceptum. Concil. Trident. Deteſtabilis duellorum vſus fabricante Diabolo introductus, ſeſſ. 25. cap. 29. Non eſt introductus, mi Gregori, pſallendi ritus, neque vt infelix gramen ſuccreuit, vt ineptos, & otioſos exerceret, ſed initio Conſtituti Ordinis perpetua lege firmatus eſt. *Cauſa videtur fuiſſe*: tibi videtur, SS. Patribus non videtur. Vid. ſecundum noſtrum argumentum. *Vt inepti ad alia miniſteria ſpiritualia in his occuparentur*. Malè colligis. Imò vt aptiſsimi ad munia ſpiritualia poſt prædicationum, diſputationumque labores, in his cœleſtibus planè delitijs ſubinde recrearentur. Vel ſi mauis, vt perfectiſsimo muneri, & altiſsimo Religionis actui, perfectiſsimi viri deputarentur. Vel deniquè, Vt qui prædicare debent, myſteriorum lucem pſallendo adipiſcantur. Solet enim Deus (inquit D. Gregorius Homil. 1. in Ezechiel.) per hoc medium, ſua pijs mentibus aperire myſteria. *In his occuparentur*. Videlicet in his friuolis rebus, & nullius frugi, homines æquè nihili vitam tranſigant. Hem: quibus verbis rem Theologam homo Theologus tractat verſatq;.

Quartum Gregorij dictum. Non igitur tales recipiantur, & non erit in eiuſmodi Religionibus neceſſarius chorus. Per regulam conuerſionis maniſeſtè colligitur. Ergo in ea Religione, quæ non non habet chorum, tales inepti ad docendum, recipiuntur. Quantum gloriolæ his verbis concepe-

rit Valentinus, iam habemus. Quam verò meritò id ſibi perſuadeat, ipſe ſuique ſodales viderint. Id interim (ſincerè pronuncio) optàre nos magis poſſe, quàm credere, ex animo indolemus. Succurrebant pleraq; alia: ſed viſum manum tollere. Tu mi

Pater hæc habe, & ſi quid liberius dixi, aut
aſperiuſculè ſum tutatus, vel
ſignifica, vel emen-
da. Vale.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

Errata.

Fol. 3. a	quo aperta eius uerba,	lege	Vbi aperta eiu
Fol. 3. b.	docendiq. repugnātem —	Lege	— Operi repugn
Fol. 4. b.	mancipavit.	lege	— Mancipavet
Fol. 6. a	de re aliquo	lege	— de re aliqua
Fol. 7. a	excussu	lege	— excusso
Fol. 7. b.	dum habet	lege	— dum auet
Fol. 8. b.	Non potest	lege	— non uacat
Fol 11. a	sess. 28. c. 29.	adde	et alibi fer
Fol eod.	Ad docendū respondur.	lege	— ad docēdū nos
Fol. 4. b.	minimam uocitat.	lege.	uocitant // p
Fol. eod.	iustum iustę caussę.	lege	— iustū iniustę
Fol. 9.	Nam exempli d. Vbi. etc.	lege	nā exemplū d. 11

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google